

Úvod do uměnovědných studií

Co je umělecká kritika?

Kritika - etymologie a významy

- κρινω : rozlišuji, posuzuji, také zvolit, zkoumat, třídít, vysvětlit, soudem rozhodnout
- Různé významy
  - Kantovy kritiky – „zkoumání principů a předpokladů“
  - kritika pramenů – „zkoumání pravosti“
  - Kritika textová – „potvrzení autorství“
  - kritika umělecká – posuzování uměleckých jevů z hlediska jejich hodnoty či „uměleckosti“

Co je umělecká kritika?

- Umění rozlišovat a posuzovat
- Intelektuální aktivita...
  - ...spočívající v usuzování
    - ...a formulaci hodnotících soudů
  - Tyto soudy jsou...
    - ...motivované a zdůvodněné!!!

Co je předmětem hodnocení?

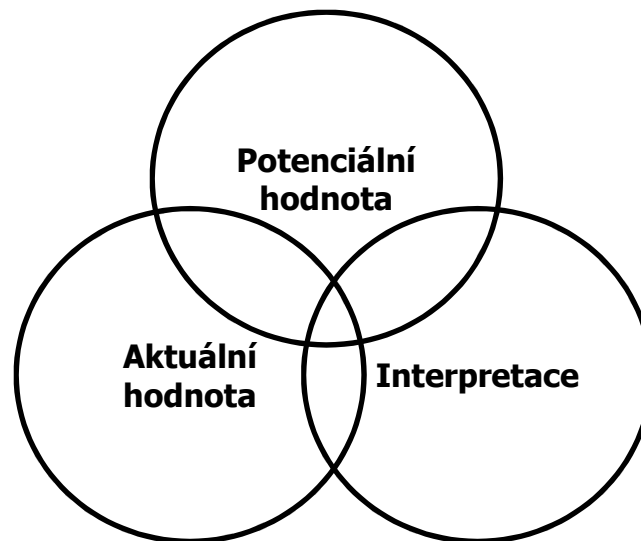
- Konkrétní umělecký počin, umělecké dílo (GER, CZE)
- Kromě uměleckého díla i samotná teorie umění, programové záměry umělce... (UK, IT, FR)

Kritický soud

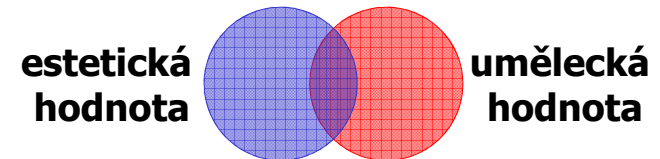
- Složky hodnocení

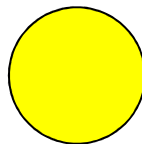
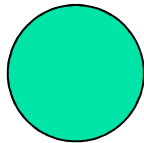
- Subjektivní vs. objektivní

Vztah estetické a umělecké hodnoty

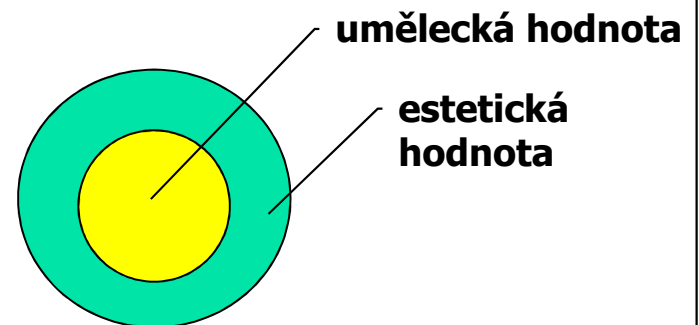
umělecká = estetická hodnota

estetická
hodnota

umělecká hodnota

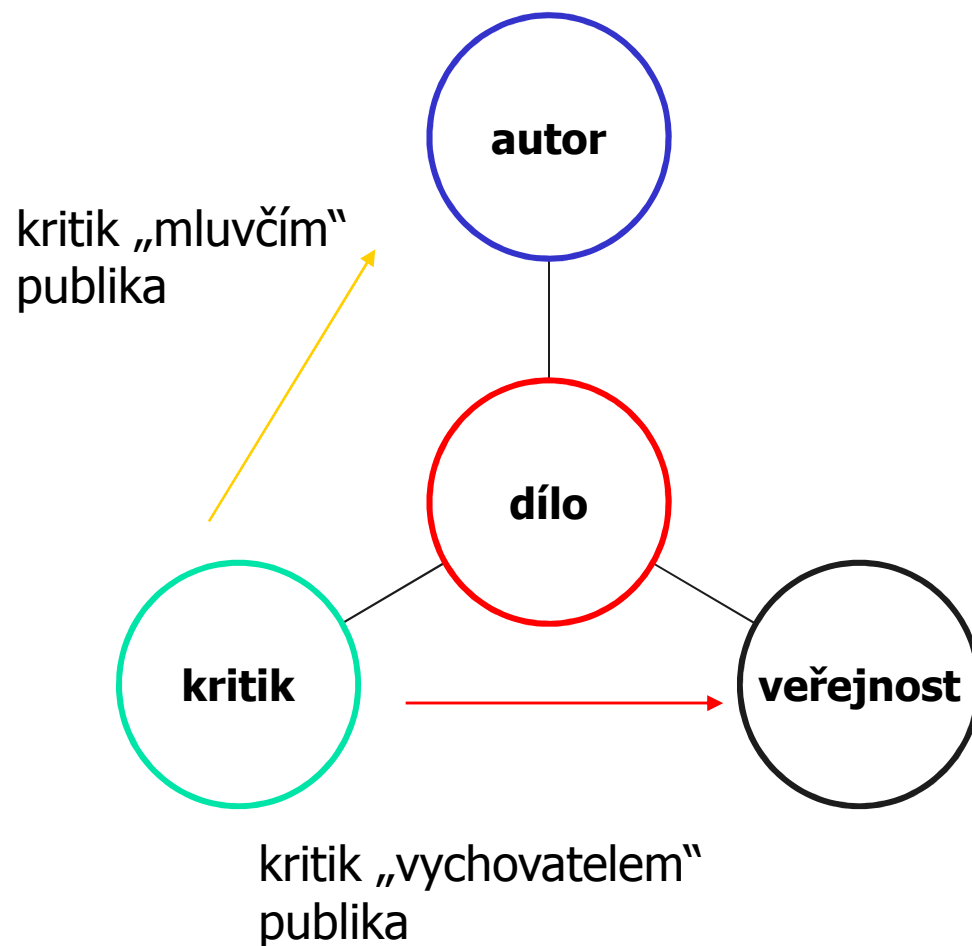

Orientace kritiky

- Obrací se k publiku
- Stojí mezi uměním a společností

- Hodnotí se minulé i současné umělecké projevy (umělecká díla)

- Otázky:
  - Kritika a společnost?
  - Kritika a věda?

Umělecká kritika v sociálním poli

Kritika jako aktivita v rámci uměleckého světa

- Kritikové aplikují estetické systémy na specifická umělecká díla a dospívají k soudům o jejich hodnotě a vysvětlením toho, co jim tuto hodnotu dává.
Takové soudy vytvářejí reputaci děl a umělců.
- Distributoři a členové publika berou reputaci v úvahu, když se rozhodují, **co podpoří emocionálně a finančně**, a to ovlivňuje zdroje, které mají umělci k dispozici pro pokračování své práce.

Funkce umělecké kritiky (Jan Vičar)

- sdělovací
- komunikační
- hodnotící
- formativní (inspirační)
- výchovná
- propagační
- regulační (ideologická)
- ...

Umělecká kritika a věda

- Kritika:
  - Tvorba hodnotících soudů o umělecké hodnotě
  - Bezprostřední vazba na praxi
  - Subjektivita
  - Intuitivnost, vcítování se
- Souvislost s vědami:
  - Estetika – estetická hodnota, estetické kategorie
  - Obecná teorie umění – umělecká hodnota

Umělecká kritika a věda

- pojetí normativní vědy
- pojetí hodnotově neutrální „empirické“ vědy
- vztah empirické vědy k hodnotám – výběr materiálu

- kooperace kritiky a vědy
- úloha poznávacích soudů v kritice

Problémy umělecké kritiky

- Vzory (normy) vs. svoboda umělecké invence
- Subjektivita
- Vliv společenské autority

Možná řešení

- Vědecká kritika
  - Ne-hodnotící
  - Interpretace
  - Historická a filologická/muzikologická/... analýza
- Racionální řešení
  - Posuzovat umělecké dílo podle umělcova vlastních záměrů

Nová umělecká díla

- Nelze uplatnit měřítka z minulosti
- Často nefungují ani obecné normy

- Vysoká múzická senzibilita (vkus)
- Pozorování a popis

Zrod umělecké kritiky

- Umění předstupuje před publikum
  - Renesance (umělecké – odborné disputace)
  - Diderot (Salón, 1759) – laická kritika
  - Růst vlivu kritiky – Schiller, Goethe, Baudelaire...

Z historie umělecké kritiky

- Aristofanés
- cca 1600 Monteverdi vs. Artusi
- 1722 Mattheson – Critica Musica

- 18. století
  - Wincklemann
  - Herder
  - Lessing

Z historie umělecké kritiky

- Romantismus – kritika chce být sama uměním
- Moderní umění – Eliot, Baudelaire, Kandinsky
- Česká umělecká kritika: O. Fischer, A. Novák, F.X. Šalda

Terminologie

- Umělecká kritika
- Criticism (ang.)
- Kunstkritik (ger.)
- Chudožestvennaja kritika (rus.)

Žánry umělecké kritiky

- Recenze – posudek
- Fejeton
- Glosa
- Kritická esej
- Pamflet
- Fiktivní/skutečný dialog